

Rzeźba „Ptaszki” Jędrzeja Wowro

- Autor Jędrzej Wowro
- Czas powstania XX w.
- Miejsce powstania Polska
- Wymiary wysokość: 17 cm
- Numer inwentarzowy 449/97
- Muzeum [Muzeum Miejskie w Wadowicach](#)
- Tematy [wieś](#), [wyrzeźbione](#), [natura](#)
- Technika [rzeźbienie](#), [polichromowanie](#)
- Materiał [drewno](#)
- Prawa do obiektu Muzeum Miejskie w Wadowicach
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [międzywojnie](#), [sztuka ludowa](#), [rzeźba](#), [3D](#), [natura](#), [zwierzęta](#), [3D plus](#), [domena publiczna](#)

Ptaszki to rzeźba drewniana, z drewna lipowego, polichromowana o wysokości 17 cm, składająca się z sześciu połączonych z sobą elementów. Przedstawia symetrycznie umieszczone po bokach drewnianej

podstawki z uchwytem figurki ptaszków, skierowane do siebie główkami, przymocowane na drucikach. W punkcie centralnym podstawki krzyżują się dwie gałązki, zwrócone liśćmi ku górze. Gałązki te połączone są małym gwoździem, z tyłu zakrzywionym w dół. Rzeźba jest pełnoplastyczna, choć przeznaczona do oglądania z przodu, wieszano ją bowiem na ścianie. Ptaszki odznaczają się dużą starannością w proporcjach, zachwiana jest jednak skala między figurkami ptaszków a wielkością gałązek. Kompozycja rzeźby oparta została na zasadzie symetrii, ma charakter statyczny. Statyka została osiągnięta między innymi poprzez zrównoważenie kierunków pionowych z poziomymi. Cechą charakterystyczną rzeźby jest głęboki relief, szczególnie widoczny na grzbietach ptaszków i drewnianej podstawie.

Jedynie tylna część podstawki i uchwyty pozbawiona jest polichromii. Dominują kolory stonowane — ciemnozielone z elementami brązu i złocieni. Kolor rzeźby nałożony jest niestarannie i niedokładnie (farba rozlała się podczas nakładania, tworząc zacieki). Widać niezamalowane podłoże albo miejsca zbyt mocno pokryte farbą. Świadczy to o ekspresyjnym stylu artysty.

Rzeźba nosi ślady zabrudzenia i niewielkie ubytki farby. Pochodzi z okresu międzywojennego, brakuje informacji o dokładnym jej datowaniu. Nie była poddawana żadnym zabiegom konserwatorskim. Trafiła do muzeum jako dar osoby prywatnej.

Ekspонат ten jest jedyną rzeźbą Wowry w zbiorach Muzeum Miejskiego w Wadowicach. Pokazuje jego charakterystyczny, indywidualny styl. Dzięki niej na wystawie „Wadowice Karola Wojtyły” przywołana jest postać Wowry, a pośrednio także Emil Zegadłowicz, literat okresu międzywojennego, założyciel grupy literackiej „Czartak”, któremu Wowro zawdzięcza sławę rzeźbiarza świątkarza „powsinogi beskidzkiego”.

Rzeźba może być także punktem wyjścia do rozważań nad przedwojenną fascynacją wsią i naturą. W międzywojennej sztuce można odnaleźć wiele przykładów nawiązujących do prymitywizmu i ludowości. Twórczość i osoba Wowry były inspiracją dla wielu artystów, również po jego śmierci.

Jędrzej Wowro (Andrzej Wawro) był najślynniejszym twórcą ludowym okresu międzywojennego.

Urodził się w 1864 roku w Gorzeniu Dolnym koło Wadowic. Pochodził z biednej rodziny i od najmłodszych lat przyzwyczajony był do ciężkiej pracy. Już pierwsze figurki rzeźbił, zaniedbując swoje pasterskie obowiązki. Ponieważ rodzice nie posłali go do szkoły, pozostał niepiśmienny. Sam mówił o sobie, że pastwiska i kościół były jego szkołą. Z kazań niedzielnych, żywotów świętych czytanych mu przez żonę i pielgrzymek czerpał natchnienie. Pomimo ciężkiego życia, pogoni za pracą Wowro kontynuował pasję rzeźbiarską. Często figurki świętych ustawiał na drzewach w przydrożnych kapliczkach. Przymuszony przez biedę również sprzedawał swoje prace. Jego samorodny talent odkrył i wspierał Emil Zegadłowicz. Świątki i drzeworyty Wowry są dziś cennymi zabytkami sztuki ludowej. W jego twórczości dominują przedstawienia chrystologiczne, ale często rzeźbił także Matkę Boską i świętych. Figurki otaczał kwiatami i ptaszkami. Stworzył pokaźny zbiór kapliczek i świeczników. Rzeźbił ptaki w gniazdkach, na drzewach, gałązkach i na podstawkach. Artysta zmarł po ciężkiej chorobie w 1937 roku.

Wowro „Śmiał się [...] do świętych swoich i ptaszków”, odnajdując w nich ogromną radość i sens życia. Sam Wowro tłumaczył to tym, że kwiaty zaczęły rosnąć i kwitnąć, kiedy urodziła się Matka Boska, później zaś, po śmierci Chrystusa na krzyżu, „cały świat okrył się trawą, kwiatami i śpiewem ptaszków”. Na grobie Wowry stoi wzorowana na jego drewnianych rzeźbach kapliczka ze świątkiem opatrzona napisem „Jędrzej Wowro, klasyk świątkarzy”. Znajdują się w niej figurka Chrystusa Frasobliwego i dwa anioły, podobne do tych ze świeczników Wowry. Autorem nagrobku jest Franciszek Suknarowski. Jędrzej Wowro, był nie tylko twórcą rzeźb, ale też drzeworytów, które tworzył za namową Emila Zegadłowicza. Jak pisze Anna Woźny z Muzeum Etnograficznego w Krakowie: „Poeta zachwyił się tą twórczością, spodobała się ona również w jego środowisku, Wawro stał się popularny i bardzo ceniony. Z pewną przesadą pisano o nim w dwudziestoleciu międzywojennym, że obok Wita Stwosza i Dunikowskiego był najlepszym rzeźbiarzem, jakiego miała Polska”.

Zobacz więcej na stronie Wirtualnego Muzeum Drzeworytów Ludowych tworzonej przez Muzeum Etnograficzne w Krakowie:

<http://www.drzeworyty.eu/awers/piecatki-jedrzej-wowry.html>